

O FEMEIE TREBUIE SĂ ȘTIE SĂ ARMONIZEZE VIAȚA PERSONALĂ CU CEA PROFESIONALĂ, CEEA CE POATE PRESUPUNE UNELE SACRIFICII SAU RENUNȚĂRI

Interviu cu **CRISTIANA I. STOICA, Partener Fondator, STOICA & Asociații**

Când ați conștientizat faptul că doriți să deveniți avocat, în ce context? Cât de mult au contat recomandările familiei?

Mi-am dorit să fiu avocat încă din liceu, fără ca familia să fi avut vreo influență asupra mea. Dimpotrivă, mulți s-ar fi așteptat să urmez una dintre profesiile tradiționale din familia mea - fie farmacia, ca bunicul din partea mamei, fie medicina, ca tatăl meu. Am avut însă un unchi avocat, care m-a "inspirat" prin conversațiile pe care le purtam cu el. Lectura a jucat, la rândul ei, un rol semnificativ, dar nu cea marxistă, firește.

Am intuit că studiul dreptului îmi poate oferi cel mai bine deschiderea de care aveam nevoie, din punct de vedere intelectual, potrivit formației mele umaniste. La început a fost mai mult provocare apoi a devenit plăcere și pasiune. Dreptul te îndeamnă la studiu permanent, îți oferă prilejul să înveți mereu ceva nou, îți pune mintea la treabă și îți dezvoltă gândirea. După terminarea facultății, am avut și alte oportunități profesionale în afara avocaturii - să fiu judecător sau consilier în comerțul exterior. Nu am avut nicio ezitare - am rămas mereu fidelă profesiei de avocat. Nu am regretat niciodată alegerea făcută.

Am rămas mereu fidelă profesiei de avocat. Nu am regretat niciodată alegerea făcută

Ce model de profesori ați avut în facultate și ce model de avocați ați urmat în primii ani de carieră?

Fac parte dintr-o generație norocoasă prin aceea că am avut câțiva profesori de elită, formați la școala de drept interbelică, sau din perioada imediat următoare celei interbelice - profesorul Tomulescu la drept roman; profesorul Romulus Ionescu la drept administrativ; profesorul Savely Zilberstein la procedură civilă; profesorii Constantin Stătescu și Francisc Deak la drept civil; profesorul Sanda Ghimpu la dreptul muncii; profesorul Tudor Popescu la drep-

tul comerțului internațional; profesorul Volonciu la drept procesual penal și profesorul Costică Bulai la drept penal. Am avut și profesori excepționali din generațiile următoare celor dintâi menționați - profesorii Gh. Beleiu, Viorel Ciobanu, Corneliu Bârsan, Ion Molcuț, Ioan Muraru, Gh. Mitrache și alții - oameni extrem de valoroși, care sunt emblematici pentru reputația Facultății de Drept a Universității București, pe care am absolvit-o în 1979.

După admiterea în profesia de avocat, am cunoscut juriști de elită, precum Doru Cosma, Paul Vlahide, Dana Nistor, Constantin Vișinescu, oameni deosebiți, modele inexistente, din păcate, astăzi în lumea avocaturii. De la fiecare, profesori sau avocați, am avut de învățat câte ceva, fiecare m-a influențat într-un fel sau altul în cariera mea. L-am respectat și i-am prețuit. O importantă contribuție la formarea mea profesională, ca jurist, în special în domeniul dreptului comerțului internațional și în materie de arbitraj, a avut-o domnul profesor Octavian Căpățână, un redevabil specialist al dreptului internațional privat, arbitru, cu care am colaborat mai mulți ani în cadrul Universității București. Perioada de pregătire a doctoratului, pe care l-am susținut sub coordonarea domniei sale,

a fost una dintre cele mai plăcute din cariera mea. De asemenea, un rol deosebit pentru evoluția mea profesională ca avocat l-a avut maestrul meu, domnul avocat Mihail Ghiga, un civilist de marcă. Am lucrat împreună aproape zece ani, într-o perioadă extrem de grea pentru avocatura din România: 1980-1989, când exercițiul profesiei era destul de limitat în substanța sa (nu puteam prelua orice cauze, clienții erau dirijați printr-un mecamsim administrativ subordonat autorității centrale, veniturile erau plafonate și "se împărțeau" cu "colectivitatea" profesională din care eram obligați să facem parte). În urmă cu trei ani, societatea de avocați STOICA & Asociații i-a acordat domnului Ghica premiul pentru excelență în cariera juridică, în semn de prețuire pentru contribuția sa adusă profesiei de avocat.

Ați avut o contribuție decisivă în dezvoltarea societății de avocați STOICA & Asociații. Prin ce se caracterizează stilul dumneavoastră de leadership? Cât de dificil a fost să formați o echipă de avocați redutabilă?

Înființarea societății de avocați STOICA & Asociații a fost marcată de o dublă provocare: intrarea în vigoare a legii privind profesia de avocat, după ani întregi de restricții aduse caracterului liberal al profesiei; întemeierea unei structuri profesionale proprii, cu caracter independent, dar și cu responsabilități specifice. Pasiunea pentru profesia de avocat m-a ajutat să înving dificultățile. Am avut și o altă șansă, de a

colabora în mod direct la întemeierea societății de avocați alături de partenerul meu de viață, Valeriu Stoica. Împreună am trecut mai ușor peste greutăți. Însă în perioada cât el a făcut parte din guvernul României, ca ministru al justiției, eu m-am ocupat singură de coordonarea societății, având însă și sprijinul unor colegi mai tineri, fideli atât instituției, cât și profesiei. Este vorba, în primul rând, de colega mea, Cătălina Dicu, care ne-a fost alături din primul moment și ne este și astăzi alături, după 20 de ani. Ca să formezi o echipă nu este ușor. E o muncă permanentă, cu sușuri și coborâșuri. Nu toți oamenii sunt la fel de receptivi sau de binevoitori să facă parte dintr-o echipă, sau să învețe. În timp, cei care sunt dornici să construiască alături de tine rămân și se pot bucura de rezultatele acestor eforturi comune. De fapt, nu cred că e vorba de leadership în profesia noastră. Contează însă autoritatea pe care o poți avea asupra celor cu care lucrezi, generată de experiența de viață și profesională; este important să te poți bucura de respectul celor care sunt în stare să îți acorde celor de la care au ce învăța. Și nu în ultimul rând, contează să faci echipă cu cei care gândesc și muncesc la fel ca tine. Valoarea echipei în ansamblul său este fundamentală pentru reușita în profesia de avocat.

Care sunt atuurile STOICA & Asociații într-o piață atât de dinamică și cu un grad ridicat de concurență?

Într-adevăr, avocatura nu mai este aceeași nici cu profesia de dinainte de 1989, nici cu profe-

sia din anii 1990-2000. Întrucât universitățile particulare au absorbit un mare număr de absolvenți, am ajuns astăzi să fim în jur de 25.000 de avocați în România. Cum avocații absolvenți ai atâtor universități din țară sunt produsul mai multor stiluri academice, este evident că și barourile reflectă acest caracter diversificat al formării profesionale a avocaților. Înainte de a vorbi despre concurență, mai degrabă vorbim de variate moduri de exercitare a profesiei, multe dintre ele ușor distanțate de stilul clasic, documentat teoretic și jurisprudențial, fundamentat pe o relație obiectivă cu clientul, în care elementul financiar nu juca un rol primordial. Astăzi, profesia se definește altfel. Nu știu dacă este bine sau rău, știu doar că este diferit de ceea ce am învățat eu de la generațiile precedente de avocați că ar însemna profesia de avocat. Cât privește concurența propriu-zisă, aceasta, când există, este binevenită, numai să fie loială. Poți face față tuturor acestor încercări promovând un stil consecvent ca profesioniști ai dreptului, dovedind respect față de client și față de magistrați ori juriști sau autorități, cu aplecare permanentă către studiu și informare. Și, așa cum am mai spus, promovând spiritul de echipă și activitatea de grup, poți să fii mai puternic, deci, mai eficient.

Ce le recomandați tinerelor absolvente de Drept? Ce ar trebui să evite? Către ce arii de practică să se îndrepte?

Prima recomandare, pe care aș face-o nu numai tinerelor absolvente ale unei facultăți de

drept, este următoarea: să prețuiască week-end-urile nu numai pentru a merge la teatru sau la shopping, dar și pentru studiul dreptului sau pentru o lectură adiacentă dreptului, - filozofie, artă, istorie. Dezvoltarea intelectuală a unei profesioniste a dreptului poate fi un atu excelent în cariera sa. În al doilea rând, să evite interesul exclusiv financiar pentru profesie; să descopere frumusețea acestei profesii fără vreun interes anume; când profesia este stăpânită suficient de bine și când ai puterea de a convinge prin argumente subtile de drept, întemeiate pe o cultură juridică construită cu multă răbdare, atunci vor veni și rezultatele financiare. Iar în privința domeniilor de practică a dreptului, aici e greu să dai sfaturi. Depinde de deschiderea fiecăruia către un domeniu sau altul. Pot însă spune din capul locului că, dacă mai sunt și obligații de familie de susținut, o femeie trebuie să știe să armonizeze viața personală cu cea profesională, ceea ce poate presupune unele sacrificii sau renunțări. Nu le poți împăca pe toate. Dar poți să te bucuri de toate, dacă ești răbdător și înțelept.

STOICA & Asociații este recunoscută pentru sprijinul constant al artiștilor și pentru programe de CSR. Ce strategii aveți în acest sens, pentru anii următori?

Am învățat de-a lungul timpului că trebuie să ai grijă și de cei de lângă tine, alții decât familia sau prietenii. Am învățat acest lucru în familie și m-am străduit să îi învăț și pe colegii mei mai tineri acest lucru. De aceea, trebuie să fim

mereu preocupați să sprijinim pe cei în nevoie, oricât de puțin, printr-un gest frumos, prietenos și constant. De doi ani, sunt membru în board-ul Fundației Orange (care este o fundație cu dimensiune internațională), bucurându-mă de o experiență inedită alături de persoane și de personalități extraordinare din România și din Franța, pentru că împreună încercăm să promovăm proiecte și să susținem proiecte extrem de valoroase pentru comunitate - susținerea de proiecte medicale pentru copiii cu probleme de auz, integrarea persoanelor cu handicap auditiv în mediul social, sprijinirea unor instituții de educație și de cultură în activitatea lor destinată persoanelor cu probleme auditive ș.a. De asemenea, societatea de avocați STOICA & Asociații susține constant câteva asociații și fundații din România care sunt dedicate proiectelor sociale sau medicale pentru copii și persoane în vârstă: Ovidiu.Ro, Little People, Salvați Copiii, Hospice ș.a. Mai mult, am ajutat tineri artiști - pictori, sculptori, fotografi, arhitecți, soliști vocali sau instrumentiști - oferindu-le burse sau sponsorizări pentru susținerea proiectelor lor de afirmare profesională. Mulți dintre ei au obținut rezultate foarte frumoase și îmi place să cred că acest lucru a fost posibil și pentru că au primit din partea noastră la momentul potrivit ajutorul de care aveau nevoie pentru a se lansa. Sperăm ca, încet-încet, o asemenea atitudine să devină obișnuită în România. Până la urmă, este vorba despre o filozofie de viață.

Mircea Fica ■